

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3393/2024. (XI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 29.Bpkf.10.804/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (Geller és Bárányos Ügyvédi Iroda, ügyintéző dr. Geller Balázs ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 29.Bpkf.10.804/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását, és a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 3.Bpk.III.855/2020/5. számú végzésére kiterjedő megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőügyben az indítványozó magánvádlóként vett részt. Az indítványozó jogi képviselője útján 2020. január 31-én feljelentést tett egy újságíró ellen rágalmazás vétsége miatt. A feljelentést szerint 2020. január 3-án az Index.hu weboldalon „Szétlopták a kórházi fejlesztési pénzeket, szinte mindenki jól megúsza” címmel egy, a feljelentett által írt cikk jelent meg. A cikk az alábbi közléseket tartalmazta:
1. „Végül több mint három évvel a vizsgálat kezdete után meglepő eredménnyel zárult az egész: akiket korábban pont a kartell főszervezőinek gyanított a GVH, azok nem lettek megbüntetve, és a bírságok is érdekesen alakultak”.
 2. „A 444.hu korábbi alapos cikke és a GVH határozata alapján érdemes végigvenni, hogy mi történhetett.”
 3. „[NN] több kormányzati pozíciót is betöltött, az első Fidesz-kormány idején Orbán Viktor tanácsadója volt, édesapja, [NN] orientalista pedig a volt akadémiai kutatóintézeti hálózat frissen kinevezett vezetője, aki jó kapcsolatban van a miniszterelnökkel.”
 4. „[NN] jelenleg egyébként a haderő- és hadiipari fejlesztéseket koordináló kormánybiztos.”
 5. „Róla ([NN]) még később lesz szó, egyelőre legyen elég annyi, hogy nála nem láttam bizonyítottan a GVH, hogy tényleg koordinált volna, csak néhány piaci szereplő hihette ezt, plusz segíthetett »felmérni az igényeket«, emellett intenzív kapcsolatban volt a fő koordinátorral.”
 6. „Ha igazak a 444 piaci információi, 20 százalékot kellett visszaosztani ahhoz, hogy valaki bekerülhessen a tuti kartellbe, így ennyire felül kellett árazni a gépeket ahhoz, hogy a cégnek is legyen haszna rajta. Ez alapján nagyjából 6-8 milliárd forint közvetlenül vándorolhatott a kartell szervezőihez.”
 7. „Vagy a VMD segített eligazodni még abban is, hogy melyik forgalmazónak kell nyernie a koordináció szerint.”
 8. „Külön érdekes epizódnak tűnik egy másik érintett szállító vallomása. A Novelmedix Kft. vezetője azt vallotta, hogy 2015. júniusban felhívta őt a Siemestől egy bizonyos valaki, hogy találkozzanak a Róbert Károly körúti Cafe Freiben. Erre a találkozóra a siemenses elhozta a nem megnevezett koordinátort is.”
 9. „Újraértékelhették [NN] és [NN] szerepét is, hiszen teljesen eltűnt mindkettejük neve az ügyből, csak meg nem nevezett személyként vagy védett tanúként tűnnek fel, amennyiben ők azok.”
 10. „A [NN] vezette VMD-t először vizsgálták, ráadásul a náluk tartott razzia során foglalták le a kartellt bizonyító egyik legfőbb, részletes exceltáblát.”
 11. „Azonban a VMD-t annyira rossz hírű cégnek tartották még a kartellezők is, hogy nem akartak [NN]-kkal üzletelni. A VMD-nek ezért partnert kellett igénybe vennie a részvételhez, mivel a »gyártók elzárkóztak a VMD-vel való együttműködéstől a VMD korábbi üzleti gyakorlata és piaci hírneve miatt«.”
- [3] A feljelentésben foglaltak szerint a GVH versenyfelügyeleti eljárást indított bizonyos pályázatok kapcsán gazdasági társasággal, köztük a feljelentő által vezetett VMD Zrt.-vel szemben. Az eljárás évekig folyt, a Versenytanács tíz gazdasági társaság vonatkozásában állapított meg jogsértést, a VMD Zrt.-vel szemben azonban meg-

szüntette az eljárást. A feljelentés szerint a GVH határozatának indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy a VMD Zrt. nem vett részt a piac jelentős szereplőiből álló kartellben, dr. [NN] pedig nem koordinálta ezt a kartellt.

- [4] Az elsőfokú bíróság a feljelentett ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 226. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés *b*) pontja szerint minősülő rágalmozgás vétsége miatt indult büntetőeljárást a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 492. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján megszüntette.
- [5] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az 1. és a 3–10. szám alatti kijelentések tényközlésnek minősülnek, annak ellenére, hogy egyes, adott esetben több mondatból vagy tagmondatból álló közlések nemcsak leíró, hanem értékelő mozzanatokat is tartalmaznak. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy az egyes tényállítások külön-külön nem feltétlenül lennének tényállásszerűek, azonban a 2. pontban megjelölt közlés önmagában félreértetlenné teszi, hogy azokat maga a szerző sem elszigetelten, hanem egymással összefüggő, sőt olykor egymással ok-okozati összefüggésben álló logikai elemekként értelmezi, és azokat az olvasó számára is így jeleníti meg. Az egyes közlések ily módon történő összekapcsolása a bíróság szerint maradéktalanul megfelel „a tényre közvetlenül utaló kifejezést használ” elkövetési magatartásnak. A bíróság szerint úgy az egyes kifejezések (ideértve a cikk címét is), mint azok logikai összefüggései olyan világosak és közérthetőek, hogy azokból az olvasó a szavak általánosan elfogadott jelentése alapján semmilyen más következtetést nem vonhat le, mint amit a feljelentés tartalmaz: a sértett a költségvetést megkárosító kartell főszerzője volt, a kedvező kormányzati kapcsolatai miatt azonban a versenyfelügyeleti eljárás során „újraértékelték” a szerepét, és így sikerült kibújni a felelősség alól. A cikk tartalmi lényegét tehát a bíróság szerint a Btk. 420. §-ában szabályozott bűncselekmény sértett általi elkövetésére közvetlenül utaló kifejezések jelentik. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a cselekmény diszpozíciószerű, vagyis a különös részi tényállási elemek hiánytalanul megvalósultak.
- [6] Az elsőfokú bíróság – utalva az Alkotmánybíróság gyakorlatára is – megállapította, hogy a feljelentés tárgyát képező közlések bár alkalmasak arra, hogy a politikai életben résztvevő magánvádoló társadalmi megbecsülését csorbítsák, ugyanakkor a közpénz felhasználásával, közvagyon hasznosításával kapcsolatos kérdések minden esetben közügynek tekinthetők. Az adott közlés egyértelműen a közügyekben való megszólalást tükröz, így a közlés a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvez. Az elsőfokú bíróságnak ezért az a meggyőződése alakult ki, hogy a vád tárgyává tett kijelentések nem valósítanak meg bűncselekményt, az azokkal esetlegesen okozott jogsérelem orvoslása a polgári jog területére tartozik.
- [7] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta azzal, hogy annak indokait nem találta helytállónak.
- [8] A másodfokú bíróság elsőként hangsúlyozta, hogy minden különös részi tényállás esetén, az első annak megállapítása, hogy a terhelt cselekménye kimeríti-e az adott deliktum törvényi tényállásának összes elemét. Értelmszerűen, ha bármely törvényi tényállási elem hiányzik, nincs helye bűncselekmény megállapításának. Ebben a körben szükséges annak értékelése, hogy a vizsgált nyilatkozat tényállítás vagy értékítélet, illetve, hogy az alkalmas-e a becsület csorbítására. A másodfokú bíróság e ponton nem értett egyet az elsőfokú bírósággal, mivel álláspontja szerint a feljelentés tárgyát képező közlés túlnyomórészt értékítélet, a 10. pontban megjelölt tényközlés pedig az ártatlanság véelme miatt nem alkalmas a becsület csorbítására. Utalt arra is, hogy a cikk egyébként a sérelmezett 5. pontban kifejezetten tartalmazza, hogy a GVH nem látta bizonyítottnak, hogy [NN] tényleg koordinált volna.
- [9] A másodfokú bíróság kiemelte azt is, hogy a vádlott a GVH határozatából kiemelt részleteket látta el a saját értékítéletével. Konkrét tényközlésnek nem minősíthető az, hogy az idézett rész kiegészül értékelő elemekkel, kritikai észrevételekkel. A közlés értékítélet-jellegét tükrözi a szerzőnek az 1. pontban tett minősítése (a vizsgálat meglepő eredménye, a bíróságok érdekes alakulása). A másodfokú bíróság nem értett egyet azzal sem, hogy a cikk tartalmi elemeit tekintve tényre közvetlenül utaló kifejezésként értékelhetők. A tényre közvetlenül utaló kifejezés a múltban bekövetkezett vagy a jelenben tartó cselekmény, történés, állapot jellegére, lényegére vonatkozó olyan megnyilatkozás, amelyből az adott cselekmény, történés, állapot egészére következtetés vonható. A tényre közvetlenül utaló kifejezés használata nem az egész ténynek a leírása, elmondása, hanem valamely tényből egy olyan mozzanat kiemelése, amelyből logikailag az egész történetre, eseményre lehet következtetni. Jelen esetben a cikkben leírtak nem tesznek lehetővé a logika szabályai alapján egyértelmű következtetést arra a tényre, hogy a sértett bűncselekményt követett el. A kartellezésnek – mint a GVH által nem bizonyított – lehetőségként való felvetése pedig nem teljesíti a tényállítást, de a tényre utaló közvetlen kifejezés kritériumait sem. A közlés értékítélet-tartalmát testesíti meg az egész cikkben, és a feljelentésben is nevesített részek feltehetőleg módú megfogalmazása.

- [10] Mindezen szempontokat figyelembe véve a másodfokú bíróság álláspontja szerint a feljelentő által tett kijelentések főként értékítéletek, kisebb részben tényállítások, de nem valósítanak meg bűncselekményt, mivel az érintett cikkben közöltek nem járnak az emberi méltóság sérelmével. A címben szereplő becsület csorbítására alkalmas kifejezés „szétlopták” pedig az általános alany és a „szinte mindenki” kifejezés használatával konkrétan nem köthető a feljelentő személyéhez. Mivel a történeti tényállásban leírt cselekmény esetében az adott bűncselekmény törvényi tényállási eleme hiányzik, helyesen vont következtetést az elsőfokú bíróság arra, hogy a rágalmazás vagy a becsületsértés vétsége tekintetében nincsen tényállásszerű magatartás, ezért a Be. 492. § (1) bekezdés a) pontja szerinti ügydöntő végzéssel az eljárás megszüntetése indokolt.
- [11] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése sérti az Alaptörvény II. cikkét, VI. cikk (1) bekezdését és IX. cikk (4) bekezdését.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak vizsgálnia kellett volna, hogy az indítványozó személyét érintő véleménynyilvánítás bármilyen módon kötődik-e közvitához. Ennek hiányában a jelen esetben nem hívhatók föl alkotmányosan a fokozott bírálhatóság mércéi. Az indítványozó utalt arra, hogy a versenyfelügyeleti eljárás megindulásakor már nem volt a VMD Zrt. vezérigazgatója, ezért akkor nem minősült közszereplőnek, és a jelenlegi kormánybiztosi kinevezése nem áll összefüggésben azzal, hogy a GVH megszüntette az eljárást a VMD Zrt. ellen.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen minősítette a közlésben foglaltakat, mert azok tényközlésnek minősülnek. A cikk ugyanis nemcsak súlyos versenyjogi jogsértésekről (kartellezésről) ír, de uniós pályázati forrásokkal, közpénzekkel kapcsolatban bűncselekmények elkövetését állítja, továbbá, hogy az indítványozó ellen kormánybiztosi pozíciója miatt nem folyt, nem indult eljárás.
- [14] Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy a feljelentett eljárása nem tekinthető jóhiszeműnek, hiszen a sérelmezett írás szöges ellentétben áll a GVH határozatában foglaltakkal. Nem pontos és megbízható információkat közölt. Ha ezt tette volna, akkor a nyilvánosságot a GVH határozatnak és a tényyszerűségnek megfelelően a VMD Zrt. vonatkozásában az eljárás megszüntetésének tényéről, az indítványozó vonatkozásában pedig arról kellett volna tájékoztatni, hogy esetében semmilyen a kartellel összefüggő tevékenységet nem állapítottak meg. Ezzel szemben a cikk továbbra is gyanúban tartja mind a VMD-t, mind az indítványozót, és azt a hamis látszatot kelti, hogy bármilyen közük lett volna kartellhez.
- [15] Végül az indítványozó utalt arra, hogy a másodfokú bíróság nem adott számot arról sem, hogy a terhelt azon közlései, melyek az indítványozót mint magánszemélyt kartellezéssel, bűncselekménnyel hozzák összefüggésbe, miért nem sértik az emberi méltóságot. Álláspontja szerint egy magánszeméllyel kapcsolatban ilyen kijelentések megtétele lealacsonyító, öncélú közlés, ami kimerítette a becsületsértést.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek, így különösen az Abtv. 27. § (1) bekezdésében, 29–30. §-ában és 52. § (1b) bekezdésében fogalt törvényi feltételeknek eleget tesz-e.
- [17] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ában meghatározott esetben az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az indítványozó jogi képviselője a másodfokú bíróság végzését 2020. december 14-én vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2021. február 8-án nyújtotta be, ezért megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben került előterjesztésre. A határidőben benyújtott indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz.
- [18] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a másodfokú bíróságnak az ügydöntő végzését támadta, és az eljárás folyamán jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó a bírósági eljárásban magánvádlóként vett részt, ezért érintettsége fennáll [3103/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [21]].

- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az a feladata, hogy vizsgálja, a döntést hozó bíróságok figyelembe vették-e az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezésének a követelményeit. Ha az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy az eljáró bíróságok eleget tettek ezen követelménynek, azaz az Alaptörvény adott cikkéből fakadó szempontokat figyelembe vették, az irányadó tesztet elvégezték, és ez alapján hoztak döntést, akkor az Alkotmánybíróság pusztán az alapján, hogy az indítványozó nem ért egyet a meghozott döntéssel, nem állapíthatja meg az alaptörvény-ellenességet {3448/2023. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [22] A jelen ügyben megállapítható, hogy a másodfokú bíróság döntésének minden elemét – különös tekintettel az érintett közlések eltérő értékelése vonatkozásában – megindokolta, azokat jogszabályi hivatkozásokkal és bírósági gyakorlattal alátámasztotta. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy „[a] tényállítás alapjául egy meghatározott esemény szolgál, amely egyedileg elhatárolt, az objektív valóság szempontjából megvizsgálható. Az értékítélet, ha annak alapja nem körülhatárolt esemény, vagy ha a következtetések láncolata annyira hosszú, oly mértékben áttételes, hogy az egyedileg meghatározott események már nem úgy jelennek meg, mint a megnyilatkoztatás alapja (EBH.2019.B.2. 37. bekezdés).” A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy „[e] két nyilatkozatfajtaival, annak védelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság határozott álláspontot képvisel: »a hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett –, értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető.« Ebben az esetben tehát attól függetlenül kiterjed a véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletre, hogy valós vagy valótlan észrevételeken, érveken alapszik.” A másodfokú bíróság ugyanakkor hangsúlyozta azt is, hogy „[a] véleménynyilvánítás szabadsága [...] csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem vonatkozhat a tények meghamisítására”.
- [23] A fentiek mellett az Alkotmánybíróság arra is rámutat, hogy az Alaptörvény nem biztosít jogot a sértettnek a büntetőeljárás lefolytatására vagy a terhelt büntetőjogi szankcionálására. „A bűncselekmény elkövetése esetén az állami büntető igény érvényesítése és az elkövető megbüntetése ugyanis nem a sértettet, hanem az államot illeti. A büntető igény érvényesítése tehát állami feladat, így sem a sértettnek, sem más harmadik személynek nincs alkotmányos alapjoga a büntető igény érvényesítésének kikényszerítésére és az elkövető megbüntetésére” {3014/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [4], továbbá 3551/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; 3448/2023. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [24] Lényeges hangsúlyozni, hogy az Alaptörvény II. cikkéből és VI. cikk (1) bekezdéséből valóban következik alanyi jogosultság az emberi méltóság és a jó hírnév sérelmével szembeni fellépésre, de arra nem, hogy ez a fellépés a büntetőjog eszközrendszerével történjen. „A sértettnek nincs ugyanis alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse” {3103/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [28]; 3030/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [32]; 3359/2020. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján tehát a büntetőeljárásban a sértett csak akkor hivatkozhat alappal egy felmentő ítélet alaptörvény-ellenességére, ha a bíróság az eljárás során a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, vagy a jogorvoslathoz való jogát sértette, vagy ha a bíróság a döntést az alapjog alaptörvénytől való értelmezésére alapozta. Más alapjogra való hivatkozás azonban jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának {lásd: 3103/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [26] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételek nem állnak fenn, mert az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdésekben az Alkotmánybíróságnak egységes, kialakult gyakorlata van, és ezen alkotmányos szempontokra a másodfokú bíróság figyelemmel volt. Az indítvány ezért nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [27] 4. A kifejtettek szerint az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/348/2021.

